

Õiguskantsler

Teie 12.06.2020 nr

Meie 17.08.2020 nr 7-5/201321/2004518

Sularaha kasutamine koduteenuse osutamisel

Lugupeetud avaldaja

Küsisite õiguskantslerilt, kas koduteenust saav inimene peab olema nõus toiduainete eest tasuma arve alusel või on tal õigus maksta ka sularahas. Teie sõnul on koduteenust osutav asutus muutnud oma töökorraldust ja soovib tungivalt, et klient maksaks toidukaupade eest arve alusel korra kuus.

Tänan Teid olulise küsimuse eest. Vabandust, et vastamine on viibinud.

Selgitasite, et seni on koduteenuse töötaja toonud inimesele koju toiduained ja inimene on saanud nende eest tasuda sularahas. Samuti on kodutöötaja kasutanud abivajaja kliendikaarte, nii et ta on saanud kasutada kõiki abivajajale tehtavaid soodustusi. Märkisite, et inimene on harjunud teadma oma rahakoti seisu igapäevaselt ning et ealiste muutuste tõttu võib olla keeruline arvestada väljaminekuid kuu kaupa.

[Sotsiaalhoolekande seaduse](#) kohaselt on koduteenus omavalitsuse korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on tagada täisealise inimese iseseisev ja turvaline toimetulek kodustes tingimustes. Teenust pakkudes tuleb säilitada ja parandada abi saaja elukvaliteeti. Ka tuleneb samast seadusest, et sotsiaalteenuse osutamisel peab lähtuma üldtunnustatud kvaliteedipõhimõtetest, milleks on mh inimesekesksus ja teenuse võimestav iseloom. Seega peab teenuseosutaja aitama inimesel võimalikult iseseisvalt toime tulla, mitte võtma enda kanda tegevusi, mida inimene ise teha suudab. Samuti ei tohi teenuse osutamisega inimesele peale sundida elukorraldust, millega ta ei saa hakkama. Ülevaade enda rahaasjadest ja nende korraldamine on kahtlemata üks osa iseseisvast toimetulekust.

Arveldamisel sularahast loobumine ja kuu kaupa arveldamine võib mõjutada otseselt inimese toimetulekut ning seda, kuidas ta end teenust kasutades tunneb.

Võib mõista kaalutlusi, miks koduteenuse osutaja soovib oma töökorraldust muuta ja loobuda sularahaga arveldamisest (nt vältimaks vaidlusi, kas inimene on kauba eest tasunud või ennetamaks viiruste levikut). Samas ei saa pidada ebamõistlikuks või teenuseosutajat tarbetult koormavaks, kui koduteenust vajav inimene soovib tasuda kauba eest sularahas – ka kauplustes on võimalik kauba eest maksta sularahas ja see on tavaline. Tuleb ka mõista, et paljudel inimestel pole kõrvalabita võimalik või ei soovigi nad internetipanka kasutada, osa inimestele

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

tuuakse pensioni koju jne. **Kokkuvõttes: koduteenuse eesmärk on inimese senise elukorralduse toetamine ning kui osa sellest elukorraldusest on sularahaga arveldamine, siis tuleb inimese soovi korral sellega arvestada.**

Mõistetav on kaalutlus, miks teenuseosutaja soovib arveldada kliendiga kord kuus. Samas ei saa öelda, et toidu- ja esmakaupade eest kord kuus arve alusel tasumine oleks meie ühiskonnas harjumuspärane. Ei saa ka öelda, et teenuseosutaja huvi arveldada kord kuus oleks ülekaalukam kui teenusesaaja huvi. Säärane arveldamine sarnaneb krediidi võtmisega ning sisaldab ohtu võlgade tekkeks. Samuti võib harjumuspärase ja sugugi mitte ebatavalise kontrollivõimaluse (kui palju mul kotis raha on) kadumine põhjustada inimesele ebavajalikku stressi, mis mõjub halvasti tema tervisele. Näiteks võib inimesel tekkida hirm arvestustes eksida ning mure, kuidas võlg saab tasutud (sh pärast surma) ja kas ülekulutuste tõttu ikka leivarahaga jätkub. Oma eluga hakkama saava inimese säärasesse olukorda asetamine poleks inimesekeskne ega teda võimestav.

Mõistagi võib teenuse eest tasumise korraldust pakutud moel muuta siis, kui teenuse saaja on valmis oma elukorraldust muutma ja tal on selleks võimalusi (nt õpib internetipanga kasutamist, soetab arvuti).

Loodan, et neist selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Juta Saarevet 693 8446
Juta.Saarevet@oiguskantsler.ee
Kärt Muller 693 8418
Kart.Muller@oiguskantsler.ee